

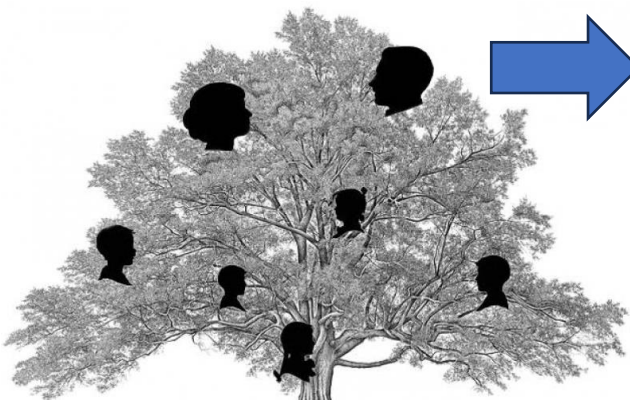
CSALÁDKUTATÁS, HELYTÖRTÉNET – 2024

Kutatási lehetőségek az egyházi levéltárakban

Források feltárásáról és elérhetőségéről az online kutatások korában

SZÁRMAZÁS-TAN?

CSALÁD-FA?

HELY-TÖRTÉNET?

ŐS-TÖRTÉNET?

Előadás a Helytörténeti-, családkutató és fotódigitalizációs műhely találkozóján (CédrusNet, MACSE), Kecskemét, 2024.03.07.
Lakatos Andor (Kalocsai Főegyházmegyei Levéltár)

1.rész: Bevezető

Emlékeztető a kockázatokról... Kutatási szenvedély veszélye...

Hogy vagyunk négy hónap után?☺

**MAGYAR
CSALÁDTÖRTÉNET-KUTATÓ
EGYESÜLET**

Hungarian Society for Family History Research
Ungarischer Verein zur Erforschung der Familiengeschichte
Maďarská spoločnosť pre rodopisný výskum rodín

Kezdőlap Újdonságok Kereső Egyesület Levelezés Aktualitások Kutatás Adattárak Történetek Fotógaléria Partnereink RSS

Gyors tájékozódás
az oldaltérképről

"A nemzet egyes családokból áll. És alig van egyes család, melynek legalább egy tagja valamely tekintetben az említést ki nem érdemelné. Az ilyenre nézve is pedig érdekes ismerni azon fát, mely azt termette."

Nagy Iván 1857

Az Egyesületről

Internet vándora, aki honlapunkra tévedtél, ha nyomós ok nélkül tetted, menekülj sebesen, mielőtt késő nem lesz! Mert ha egyszer eléd kerül egy háromszáz éves anyakönyv, a maga tiszteletreméltó történelem-illatával és nehezen kibetűzhető ákombákomaival, olvasni próbálsz és lassan kibontakozik lelki szemeid előtt őseid falujának sorsa, bánata és öröme, lakóinak kapcsolatai, egyszer csak ott találsz magad ük-ükapád, ükanyád mellett és megsejtet: óriási bozontos gyökérzet köt a földhöz, melyen elődeid éltek és haltak. Tartok tőle, hogy ezután egyre erősödő kényszert érzel a kutatásra, amely megrendülést, örömet, izgalmakat és nem utolsósorban eredményeket hoz számodra.

Külön "katasztrófa", hogy egy családba is bekerülsz, melynek tagjai már olyanok, amilyenre válsz majd: ők a **családtörténet-kutatók**. Közöttük jelentőségét veszti majd a mindennapok rohanása és a szerzés vágya is új aspektusba kerül: legszívesebben időt szereznél a megkezdett kutatás folytatására és nehezen leled a visszavezető utat a fogyasztói társadalomba.

Komolyra fordítva a szót: megváltozik, új dimenziókba kerül a világról alkotott képed, felfedezed, hogy egy sereg - eddig fontosnak hitt - dolog korántsem annyira jelentős. A múltat és a jelent nem a valamikor tanult, hanem a benned, sajátodként megszülető történelmi távlatból kezded szemlélni. Hátaid mögött eleid népes táborával otthonosan helyezkedsz el az idő országútján.

OLDALTÉRKÉP TARTALOMJEGYZÉK ESEMÉNYNAPTÁR

Magyar Családtörténet
Kutató Egyesület

A családkutatók közösségben hatékonyabbak mint egyes kutatóként (háló, sok-sok segítség)

az AKuFF
megalakulása,
Baja, 2000.11.04.

MAGYARORSZÁGI NÉMETEK CSALÁDFAKUTATÓ EGYESÜLETE
ARBEITSKREIS UNGARNDENTSCHER FAMILIENFORSCHER

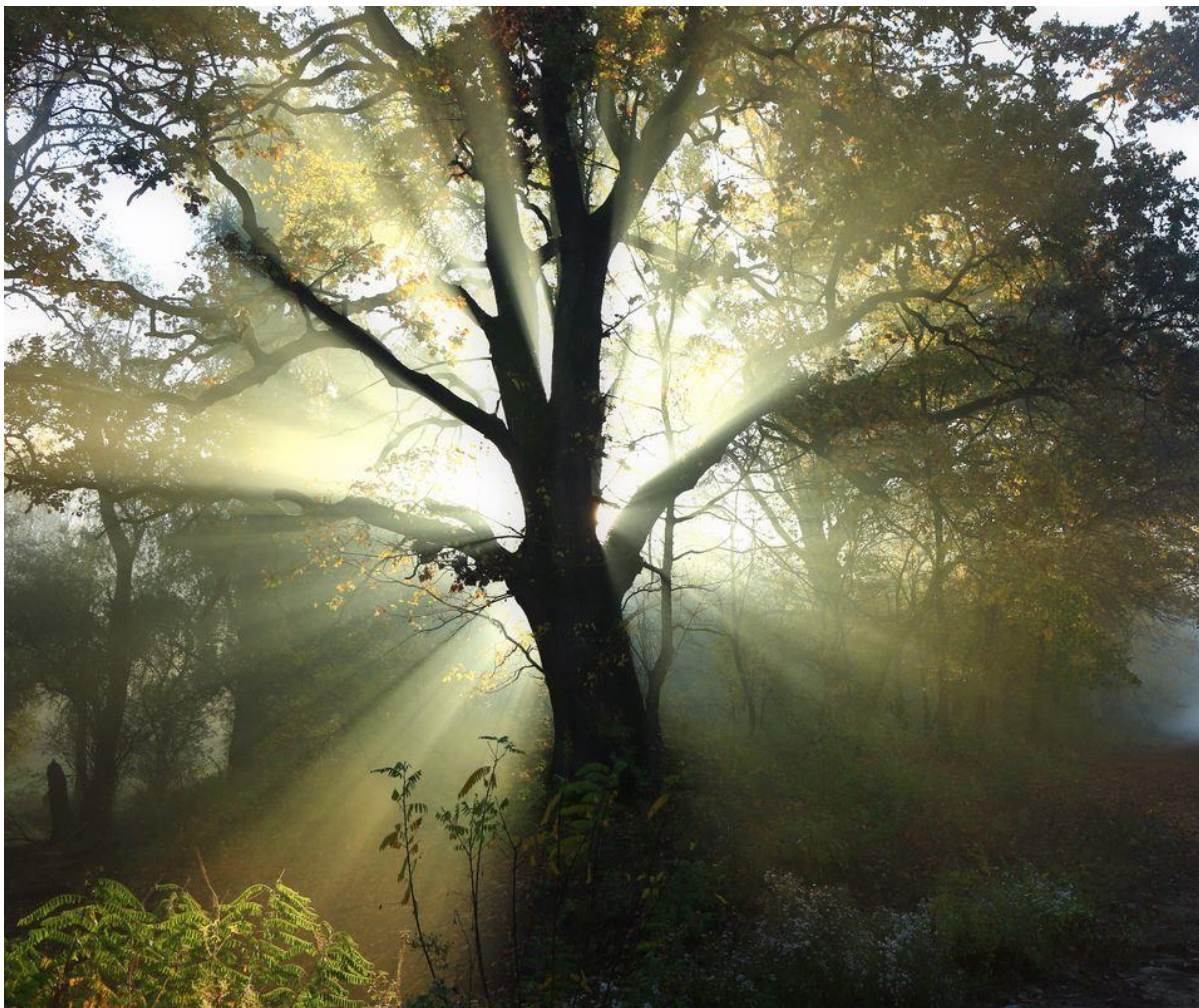
GERMAN FAMILY TREE RESEARCHERS' SOCIETY IN HUNGARY

© 2000-2011 AKUFF - ARBEITSKREIS UNGARNDENTSCHER FAMILIENFORSCHER E.V.

Évtizedek óta újabb közösségek létrejötté, életmódformáló szénvedély (amire szolgáltatások, vállalkozások is épülnek), tudományos szemléletváltás (új tanulási modellek, önképzés).
Kevesek kiváltsága helyett ma már sokak lehetősége (online közösségi terekkel)...

Milyen értékeket integrál ez a tevékenység?

összetartozás
közösségteremtés
felnőttképzés
számítógép-használat
segítségnyújtás
önkéntesség
motiváltság
aktivitás
Családkutatás mint „csodafegyver”?
önképzés
nagy érdeklődés
hasznos időtöltés
hagyományok ápolása
kötődés a szülőföldhöz
folyamatos tanulás
korosztályok közeledése

➤ **A közösség tagjai számára (siker)élmény, kulturális-szervezői szempontból valóságos „csodafegyver”**

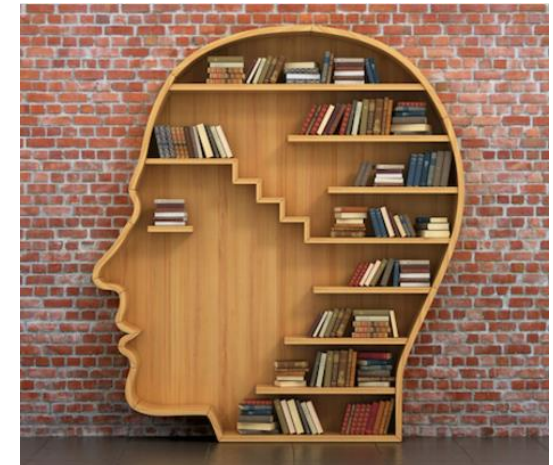
„Nem csupán neveket, adatokat, hanem életutakat keresek. Az ősök megélt világát, körülményeit, döntési helyzeteit. Egy családfa soha nincs készen, sem a múlt sem a jövő felé nem zárható le, de megeleveníteni és a részévé válni maga a kutatás sine qua non-ja.”

Részlet egy MACSE-tagsági jelentkezés szövegéből, 2019.11.13. (1975-ben született hölgy)

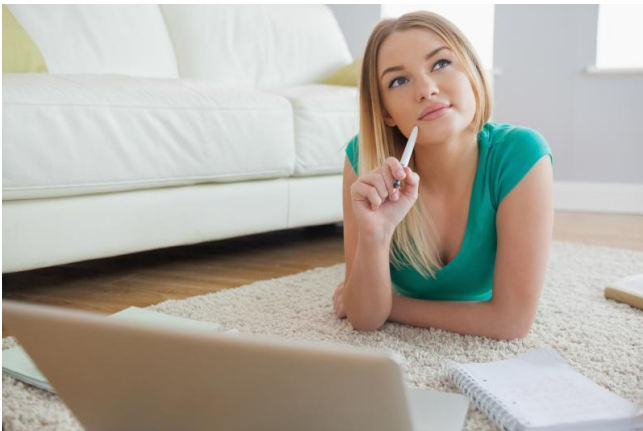

Magyar Családtörténet
Kutató Egyesület

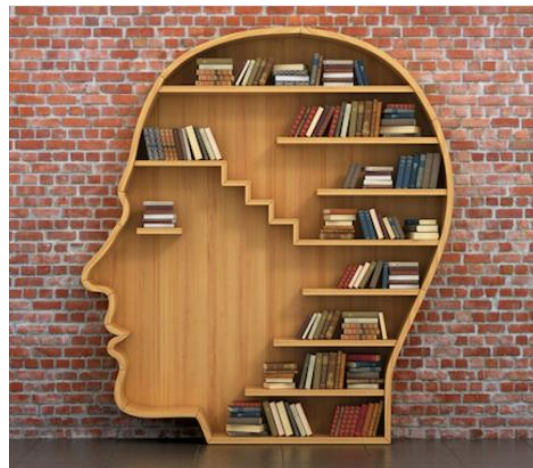
Tudományos szemléletváltás, kutatási nehézségekkel

- **Történelem alulnézetből**, jelentősen átformálódik az iskolákban kapott tudás
- Az „alulról” építkező, tömeges civil kutatásoknak **kialakulatlan a módszertana**, a felkészítés általában családkutató kapcsolatrendszerek segítségével, ill. önképzéssel történik
- **Kutatási konfliktushelyzet**: személyes adatok védelme, vagy a megismerés-kutatás szabadsága lesz fontosabb hosszú távon? Élők és holtak „jogai”, szenzitív adatok értelmezése történeti léptékben számos problémát vet fel (kutatási időhatárok, vallás, betegség stb.)

Kiket „sújt” a GDPR? - kutatási nehézségek

- Az online tér szabadsága látszólagos, esetleges, a **közüntézményi megjelenés elég korlátozott**
- A GDPR mögött erős jogalkotó és jogvédő intézmények, másik oldalon a kutatási nehézségeket elszenvedő család- és helytörténeti kutatók, köztük a **levéltárak „két tűz közé” kerülnek, helyzetüket a bizonytalan jogértelmezések nehezítik**
- A korlátozásokat lassan egy évtizede nem sikerült harmonizálni...

2. rész: Online szolgáltatások a KFL-ben

Mit tehetnek a gyűjtemények?

Kalocsai Főegyházmegyei Levéltár - Archivum Archidioecesis Colocensis

E-kutatás statisztika, feldolgozottság (2023.09.10.)

E-kutatás, Matricula-Historia-Online szolgáltatásunk statisztikai adatai (153 hónap, 4.654 nap) a következők:

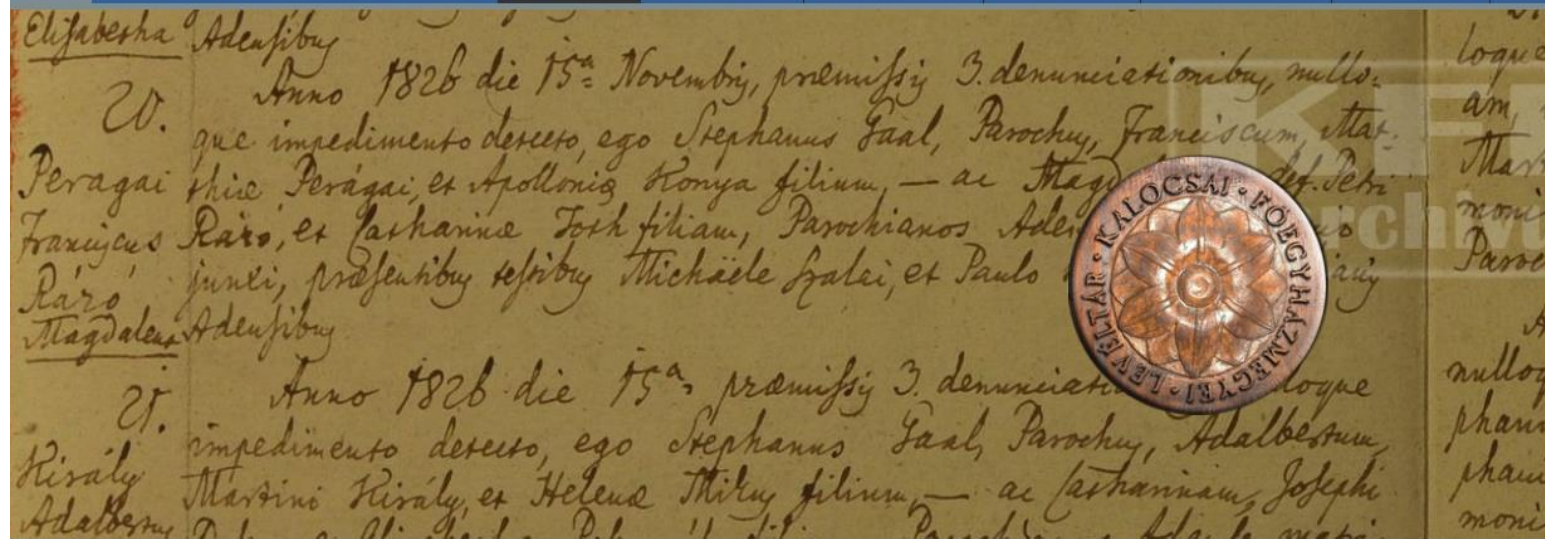
- E-kutatói regisztrációk száma: 6.010
- E-kutatási esetek (felhasználói belépések) száma: 147.258, napi átlag 32 (legutóbbi hónap napi átlaga 22)
- E-kutatási témaválasztások (települések választásának, nyitólapok használatának) száma: 479.970, napi átlag 103
- Böngészhető képek száma: 1.967.816 (2023.06.12.)

- A kutatói igényekre-erőforrásokra épülő, **tömeges digitalizálás Kalocsán 15 éve** folyik az eredmény **2 millió kutatható képfelvétel**
- **Fontos a sorrend**, a prioritások: **anyakönyvek** (eredeti, másodpéldány, katonai, bérmentési, áttérők stb. is), akv-i iratok (javítások, felmentések), összeírások, alapítványi iratok, helytörténeti jegyzőkönyves dokumentumok stb. – mielőbbi szolgáltatás, **egyszerű technikai megoldások**
- **Határon túli területek**, a történelmi Bácska gondozása-gyűjtése hiánypótlónak bizonyult

Kutatási lehetőségek

Az anyakönyvekről általában

Kalocsai Főegyházmegyei Levéltár - Archivum Archidioec

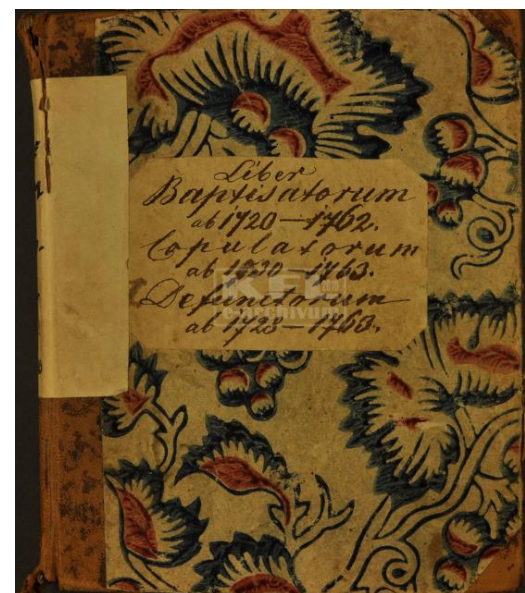
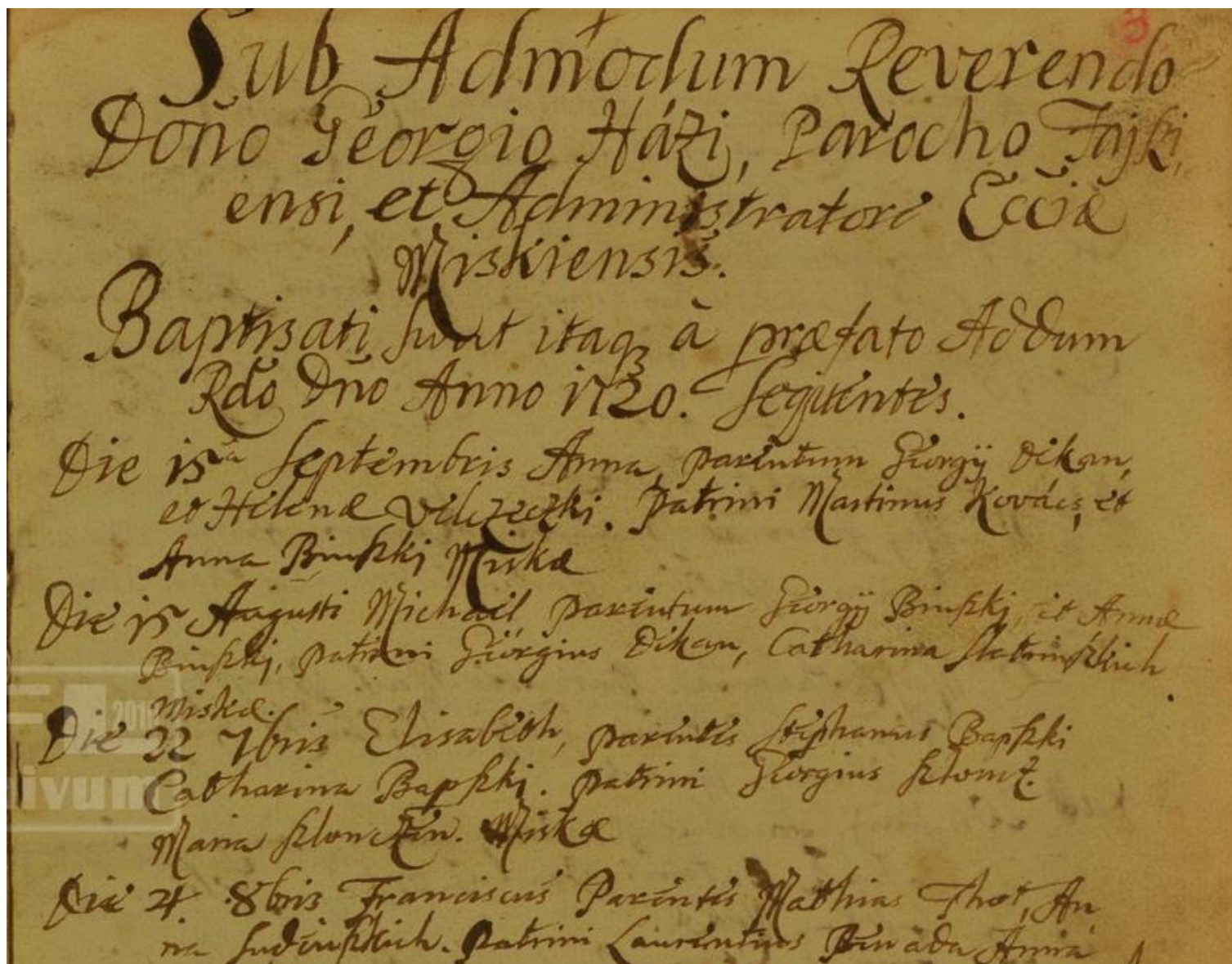
- Állami anyakönyvezés 1895-től, előtte csupán egyházi anyakönyvek
- Az **egyházi anyakönyvek nem jogbiztosító iratokként** készültek – katolikusoknál szentségek felvételének nyilvántartása, a vallásos életnek megfelelő célokkal
- A **Duna-Tisza köze római katolikus anyakönyvi állománya** digitális (képi) másolatban elérhető a KFL e-kutatás szolgáltatásában
- 1826-től **eredeti- és másodpéldányok** használatának lehetőségei

Kutatási lehetőségek

Anyakönyvi nehézségek, könnyebbségek...

- **Latin nyelv** – az online szótárak világában már kevésbé elrettentő...
- **Furcsa íráskép** – végére hagyva, a rovatos, későbbi időszzakkal kezdjük...
- **Ha túl sok a bejegyzés**, koncentráljunk a házassági anyakönyvekre (a váz gerince)
- **Mutatók, indexek** – főként 19. sz-tól, sajnos sokszor kiaknázatlanok

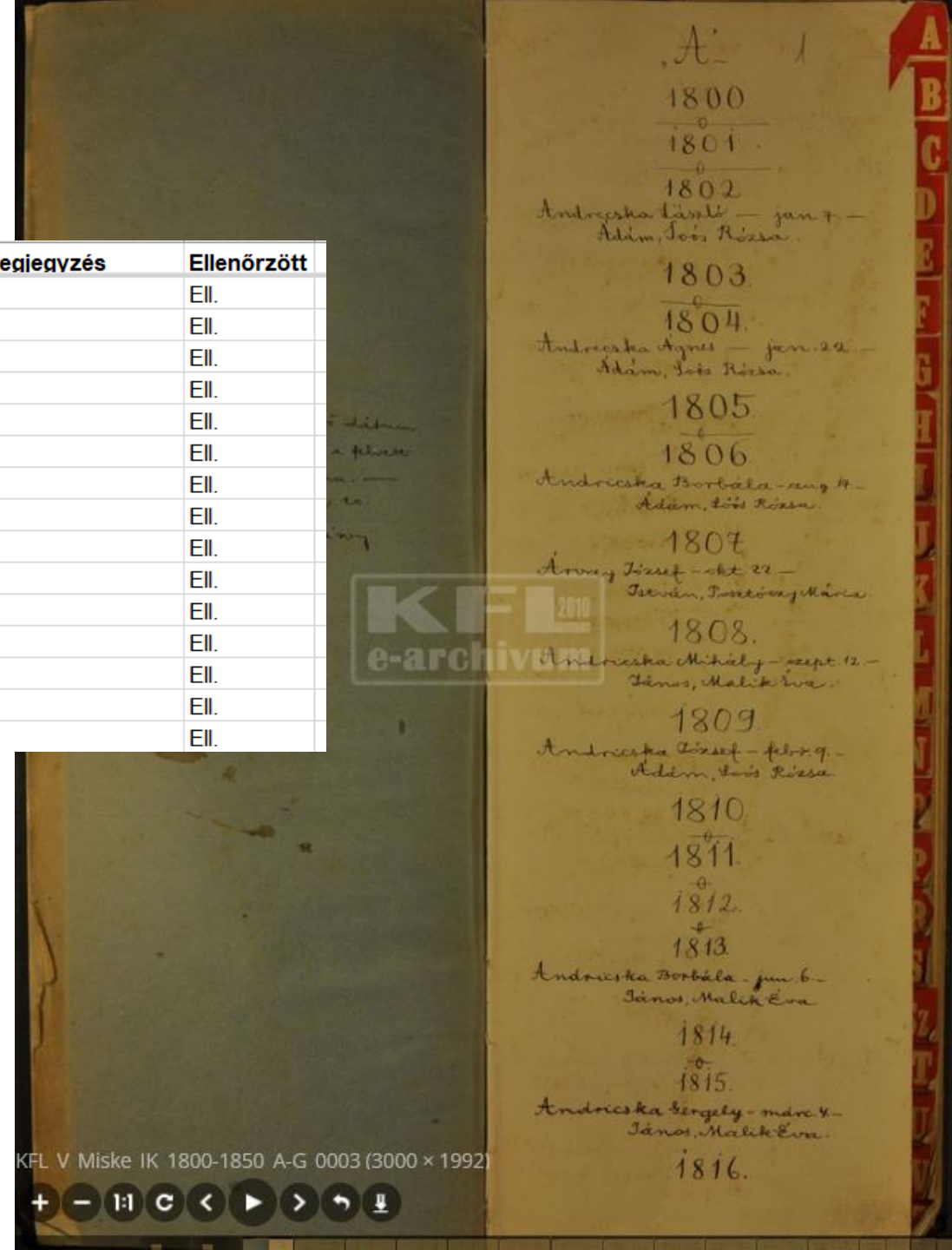

Közösségi feldolgozási lehetőségek

Anyakönyvi mutatók átírása, indexelés...

1		Keresztelt neve	Apa (kere	Anyja neve	Akv Tipusa	Eredeti/Másod	Forrás, jelzet	Megjegyzés	Ellenőrzött
4	1800.01.06	Kosztolányi István	Imre	Király Veronika	kereszteltek	mutató-index	Miske-IK-1800-1850		Ell.
5	1800.01.10	Malik József	István	Valkai Teréz	kereszteltek	mutató-index	Miske-IK-1800-1850		Ell.
6	1800.01.12	Mészáros Pál	György	Salga Anna	kereszteltek	mutató-index	Miske-IK-1800-1850		Ell.
7	1800.01.13	Horváth Borbála	József	Miskei Erzsébet	kereszteltek	mutató-index	Miske-IK-1800-1850		Ell.
8	1800.01.13	Kohány/Kochán Rozs	István	Márkó Anna	kereszteltek	mutató-index	Miske-IK-1800-1850		Ell.
9	1800.01.15	Vollár János	András	Kiss Erzsébet	kereszteltek	mutató-index	Miske-IK-1800-1850		Ell.
10	1800.01.18	Kiss Erzsébet	János	Miskolczi Erzsébet	kereszteltek	mutató-index	Miske-IK-1800-1850		Ell.
11	1800.01.20	Gombár Erzsébet	Mihály	Benyada Teréz	kereszteltek	mutató-index	Miske-IK-1800-1850		Ell.
12	1800.01.21	Sipos Pál	József	Nagy Katalin	kereszteltek	mutató-index	Miske-IK-1800-1850		Ell.
13	1800.01.24	Csörgő/Csergő Pál	Imre	Márkó Anna	kereszteltek	mutató-index	Miske-IK-1800-1850		Ell.
14	1800.01.25	Horváth Pál	Pál	Kovács Judit	kereszteltek	mutató-index	Miske-IK-1800-1850		Ell.
15	1800.01.29	Ihracska Ilona	István	Horváth Ágnes	kereszteltek	mutató-index	Miske-IK-1800-1850		Ell.
16	1800.01.31	Hadvina Veronika	György	Szábó Erzsébet	kereszteltek	mutató-index	Miske-IK-1800-1850		Ell.
17	1800.02.01	Deák István	Lőrinc	Kosztolányi Éva	kereszteltek	mutató-index	Miske-IK-1800-1850		Ell.
18	1800.02.03	Horváth Ádám	Mihály	Bartek Erzsébet	kereszteltek	mutató-index	Miske-IK-1800-1850		Ell.

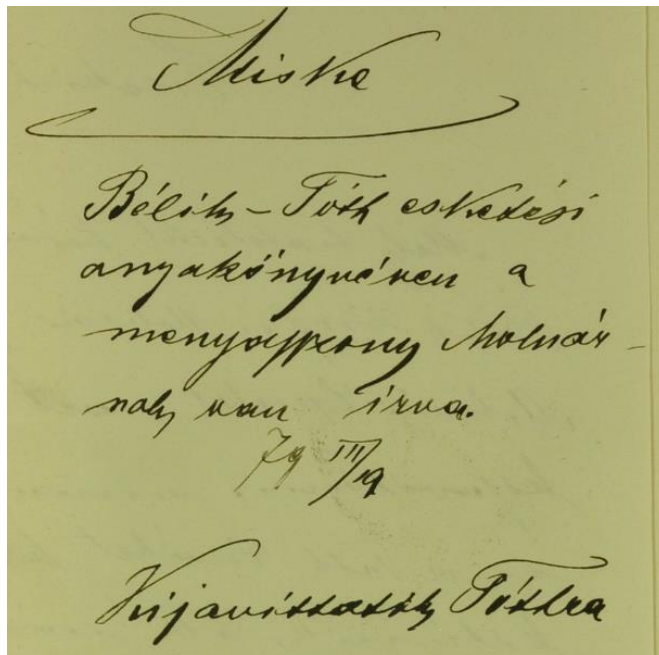
- Mutatók átírása, bejegyzések visszaellenőrzése
- Mutatókban hiányzó időszak pótlása anyakönyvekből
- Egységesített névváltozatok kialakítása (eredeti megőrzése)
- Táblázatos forma sokoldalú rendezhetősége, lekérdezése
- Alapvető segítség, további kutatások kiindulópontja lehet
- Feldolgozás MI-projekttel, mint a jövő lehetősége?

KFL V Miske IK 1800-1850 A-G 0003 (3000 x 1992)

Kutatói lehetőségek - helytörténet

Csak elkezdni könnyű, befejezni nem...

miske

Anyakönyv_Matricula

+ K,E,M_Bapt_Cop_Def

+ Mutato_Index

- Vegyes_egyeb_Diversa

+ Anyakönyvi-javitas_Correctio

+ Bermaltak_Matr_Confirmatorium

+ Felmentes_Dispensatio

+ Megtertek_attertek_Matr_Conversorum

- Kotet_Volumen

+ Alapítványi-iratok_Foundationes

+ Egyházlátogatás_Visitatio_Canonicae

+ Építés-felszerelés_Constructio-renovatio-supellex

+ Leirat_korlevel_Intimata_Currentales

+ Nepesség_összeírás_Status_animarum

+ Peres-iratok_Processualis

- **Forrásbőség** a helytörténet esetében a KFL-ben
- 1945 előtt a **katolikus egyház** az egyik **legfontosabb helyi közösség-szervező erő**, sok-sok társadalmi-gazdasági vonatkozással

matricula.hu

e-kutatas a magyarországi egyházi levéltárakban

Magyar | English | Deutsch

E-kutató

Tovább

a magyarországi egyházi levéltárakban

3. rész: E-kutató közös platformon: matricula.hu (MELTE)

MAGYAR EGYHÁZI
LEVÉLTÁROSOK
EGYESÜLETE

A közös platform **eredete** a „szerverközösség”

Hosszú távú cél: közös szolgáltatás

Jelenleg: „társasház”, anyagi nehézségekkel

12 év – 12 szolgáltató (2010-2022), + - ???

DEBRECEN 2019

EVANGÉLIKUS 2015

GYŐR 2013

GYULAFEHÉRVÁR 2012

JEZSUITA 2016

KALOCSA 2010

VESZPRÉM 2016

PANNONHALMA 2017

PÉCS 2018

PIARISTA 2022

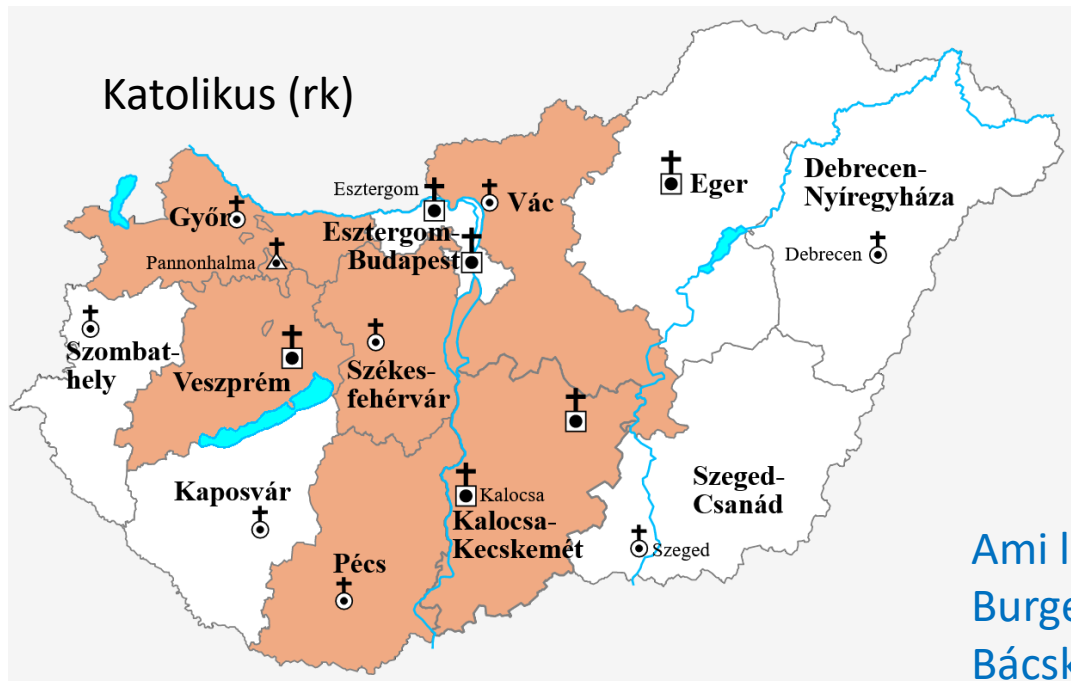

SZÉKESFEHÉRVÁR 2019

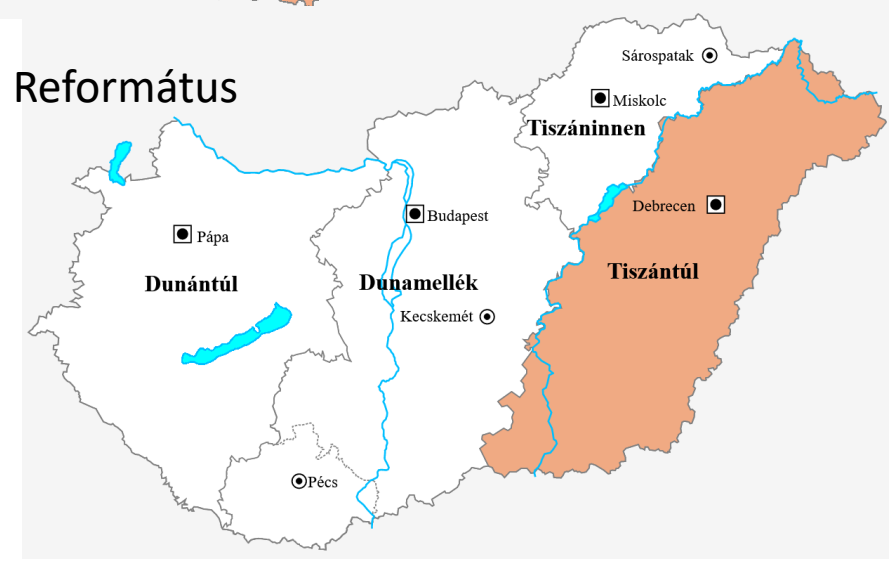

VÁC 2014

E-kutatóhelyek a térképen, „feldolgozottság”

Ami lemaradt:
Burgenland,
Bácska,
Erdély...

E-kutatás a számok tükrében

- 5,1 millió kutatható digitális képfelvétel
- Anyakönyvi tartalom túlsúlya (kb. 80%)
- 3 ezer kutatói regisztráció/év
- 100 ezer kutatói belépés/év
- Jelentős forgalom-növekedés, kutatók száma 3-5-szörösére, kutatási esetek száma 10-50-szeresére nőtt
- A szolgáltató levéltárakban az online kutatások aránya 90%, míg a helyben történő kutatási esetek száma 10% alatti
- A magyar levéltárügy egészét tekintve is jelentős digitális tartalom és kutatóforgalom jelent meg az egyházi levéltárakban az elmúlt évtizedben
- Levéltáros kérdőjelek: nincs egységes álláspont az online kutatások adminisztrációjában. Regisztráció vagy szabad, névtelen kutatások? Mikor, hogyan „éri meg”? Ráfordított idő, szolgáltatások díjának, ingyenességének megítélése...

E-kutatás és motivációk

(Miért működik? Miért csináljuk?)

- A 80 %-os anyakönyvi túlsúly levéltáros szemmel akár nyomasztó is lehet: mással nem is foglalkozunk? A segédletek (5-10%) és a helytörténeti dokumentumok (10-15%) kapcsolása némileg javít a helyzeten
- Követve a kutatói érdeklődést, online módon kiszolgálhatók a tömeges kutatói igények (enyhítve a helyi leterheltségen, és mégis növelve a forgalmat)
- A bevételek révén újabb forrás nyerhető a levéltári digitalizációhoz, az újabb feladatok megjelenésével esetleg újabb munkatárs...
- A kutatói érdeklődésben meghatározóak az anyakönyvi kutatási lehetőségek (másutt nem elérhető időszakok, adatok gyűjtése)
- Kiemelkedő kutatói érdeklődés jellemzi a határon túli területeket (ezek sok esetben hiánypótlóak, eltérő kutatási lehetőségekkel rendelkeznek)
- Az egyházi levéltárak kutatási szabályzataiban nagyrészt máig él a 90-60-30 éves korlátozás, de technikai okokból a gyakorlatban az e-kutatásban a kereszteltek adatai 1920-1927-től, a házasságok 1940-1957-től, a meghaltak 1960-1990-től érhetőek el

Szolgáltatói csoportok – eltérő lehetőségekkel

- Egyházmegyék külföldi tartalommal: Kalocsa-Bács, Győr és Burgenland (800-850 regisztrációval, 12-13 ezer kutatási esettel évente)
- Egyházmegyes szolgáltatók: Vác, Pécs, Veszprém és Székesfehérvár (150-400 regisztrációval, 2-10 ezer kutatási esettel), utóbbi kettőnél erősebb az 1895 utáni másodpéldányok aránya, és kevesebb az eredeti anyakönyvek feldolgozottsága
- Őskereső ev. szolgálat: országos, de a nagyobb rk. egyházmegyékkel összevethető méretekben (346 egyházközség, 300 regisztráció, 18 ezer kutatási eset)
- Szerzetesi levéltárak: Pannonhalmi Bencés, Jezsuita, Piarista (kevés anyakönyvi állomány, kevesebb, mint 50 regisztráció évente, ezer kutatási eset alatt)

Közös érdek a közös kutatás (közös kutatói felület, közös szolgáltatás)

Kutatóhelyeim

Címlap

Önnek jelenleg az alábbi levéltárakban van lehetősége kutatni.

1944-1945

GYŐR

matricula.hu

e-kutatas a magyarországi egyházi levéltárakban

JEZSUITA

PANNONHALMA

PIARISTA

SZÉKESFEHÉRVÁR

Közös regisztráció, de levéltáranként külön vásárlásokkal, külön böngészéssel

matricula.hu

e-kutatas a magyarországi egyházi levéltárakban

E-kutatás, GYEL

Címlap

Kattintson egy település nevére a kapcsolódó anyagok listázásához!

TELEPÜLÉSEK

Abda

Ács

Agfalva

Agyagosszergény

Ásványráró

Árpás

Ászár

Babót

Böngésző

Címlap

Agfalva

- Anyakönyv_Matricula

- KEM_Bapt_Cop_Def

+ Agfalva

+ Lepesfalva

+ Sopronbanfalva

Egyszerű, „önmutató” böngészés

- Agfalva

+ Agfalva_E_1810-1905_GYEL_Agfalva_013

+ Agfalva_E_1906-1938_GYEL_Agfalva_014

+ Agfalva_K,E,M,Berm_1730-1862_GYEL_Agfalva_05

+ Agfalva_K_1810-1860_GYEL_Agfalva_01

+ Agfalva_K_1861-1893_GYEL_Agfalva_02

+ Agfalva_K_1894-1914_GYEL_Agfalva_03

+ Agfalva_K_1914-1928_GYEL_Agfalva_012

+ Agfalva_M_1810-1873_GYEL_Agfalva_016

+ Agfalva_M_1874-1927_GYEL_Agfalva_015

+ Lepesfalva_K,E,M,Berm_1730-1812_GYEL_Agfalva_06

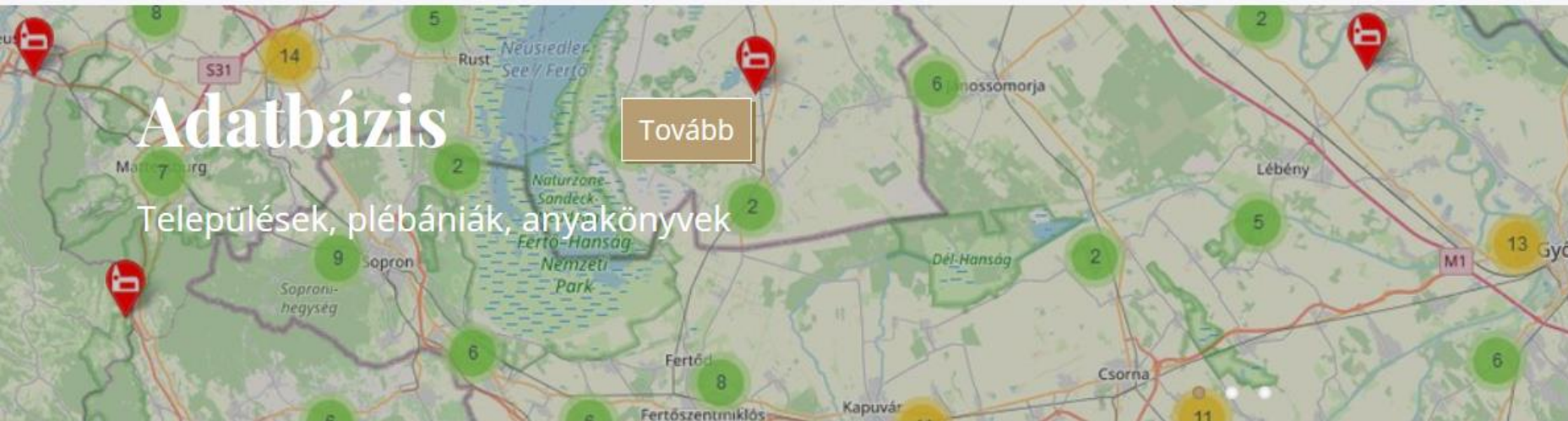
+ Lepesfalva_K,E,M_1661-1690_GYEL_Agfalva_09

+ Lepesfalva_K,E,M_1691-1730_GYEL_Agfalva_04

matricula.hu

e-kutatás a magyarországi egyházi levéltárakban

Adatbázis (Béta)

Címlap

Megtekintés

Szerkesztés

EGYHÁZMEGYÉK

PLÉBÁNIÁK*

TELEPÜLÉSEK*

Közös kutatási segédlet

E-KUTATÓHELYEK

ADATBÁZIS (BÉTA)

KUTATÓHELYEIM

ELŐFIZETÉS

TÁJÉKOZTATÓ

RÓLUNK

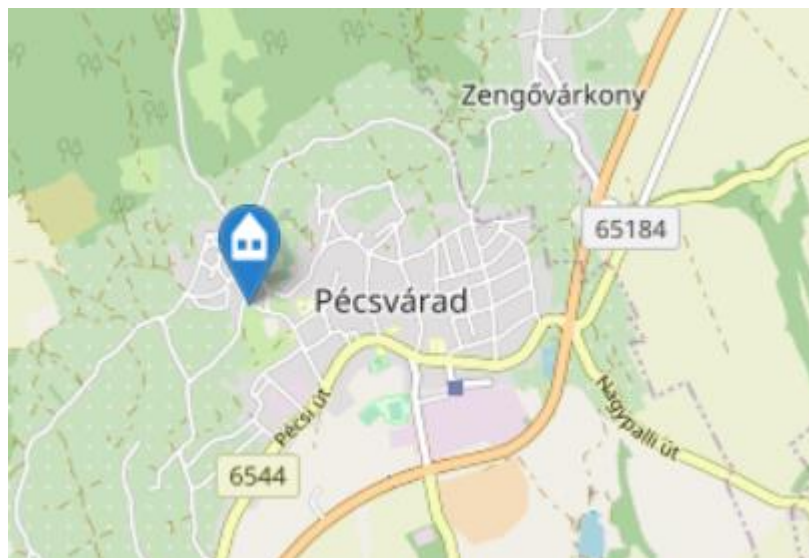
Települések

Adatbázis kezdőlap

A megye neve tartalmazza...

Keresés

A település neve tartalmazza...

Térkép alapú megjelenítés, böngészés

TELEPÜLÉS

Pécsvárad

Adatbázis kezdőlap

Megtekintés

Szerkesztés

Név (magyar): Pécsvárad

Név (német): Fünfkirchenwardein, Petschwar

Név (szláv): Pečvar

Névváltozatok: Pécs-Várad

Típus: mezőváros

Állam: HU

Megye: Baranya

OSM link

A település plébániái

KAPCSOLAT KEZDETE

KAPCSOLAT VÉGE

Pécsvárad

1719

Pécsvárad

Adatbázis kezdőlap

- Megtekintés
- Szerkesztés

Név (magyar): Pécsvárad
Típus: opp.
Állam: HU
Megye: Baranya
Esperesi kerület: Pécsváradi
Alapítás: 1719
Titulus: Nagyboldogasszony
Kegyúr: Helytartótanács (EJK)
Nyelvek: magyar, német, horvát (EJK)
Vallások: kat., ref. (EJK)
Plébániatörténet: Ősi bencés rendház, 1000 körül alapították, a török háborúk alatt elpusztult a Szent Adalbertről nevezett templommal együtt. Helyén Mindenszentek tiszteletére kápolna épült 1815-ben. Az új templom 1767-ben épült, kéttornyú. Kápolna Nepomuki Szent János és Páduai Szent Antal szobrok. Zengővár egykori vár maradványai az 1829-es vizitáláskor is láthatók. Pécs-Hird filián ősi templom Szentháromság tiszteletére, Pusztakisfalun kápolna és harangláb. Várkonyban régi templom a temetőben.
Filiák: Hird, Lovászhetény, Pusztafalu, Vasas, Várkony (EJK)
Vizitációk: 1776, 1783, 1810, 1829 (EJK)
Egyházlátogatási jegyzőkönyvek lelőhelye: 1776: PEL I.1.c.115. 103-111., 1783: PEL I.1.c.116. 386-394., 1810: PEL I.1.c.118. 4., PEL I.1.c.121. 22., 1829: PEL I.1.a.1. 1829/532. (EJK)
Egyházlátogatási jegyzőkönyvek mikrofilmen: MOL X 7625 21771.d.775-783, 21772.d.546-555, 21775.d. 563-574, 21787.d.527-558. (EJK)

- A jövőben a digitális képállományok is elérhetők lennének innen
- A feldolgozás folyamatos, de minden bizonnyal éveket vesz majd igénybe (egyházmegyék, plébániák, települések, intézmények és digitalizált állományok adattábláinak elkészítésével)
- Első körben, kb. két év alatt Győr, Székesfehérvár, Pannonhalma, Pécs készült el, Kalocsa is hamarosan várható

A plébánia egyházi beosztása

	KAPCSOLAT KEZDETE	KAPCSOLAT VÉGE
Pécsi Püspökség	1719	

A plébániához tartozó települések

	KAPCSOLAT KEZDETE	KAPCSOLAT VÉGE
Erdősmecske	1719	1775
Hird	1719	1801
Lovászhetény	1719	1775
Nagypall	1910	
Pécsvárad	1719	
Pusztakisfalu	1719	1881
Zengővárkony	1719	

Köszönöm a figyelmet!

KFL 2011
e-archivum
<http://archivum.asztrik.hu/>

**Családkutatás
Helytörténet
online**

Élményekben gazdag, eredményes
kutatást kívánunk!